

Sanctioning the Nord Stream 2 Pipeline from the Perspective of International Law

تحریم خط لوله نورد استریم ۲ از منظر حقوق بین الملل

Arash Maleki

Ph.D. Candidate in Public International Law, University of Qom, Qom, Iran

آرش ملکی

دانشجوی دکتری حقوق بین الملل عمومی، دانشکده حقوق، دانشگاه قم، قم، ایران

arash_maleki_m@yahoo.com

<http://orcid.org/0000-00002-0940-9801>

Abstract

Nord Stream 2 is a pipeline built to transmit gas from Russia to Germany through the Baltic Sea. Between December 2019 to May 2021, the United States government sanctioned offshore units and related natural and legal persons by implementing the national defense authorization act for the fiscal year 2020, which as a result, closed an 11-billion-dollar project. What comes to mind in this connection is the possibility of a contradiction between this action and the previous commitments of this government. In this article, using the descriptive-analytical method and the use of library resources, it has been proven that the implementation of the National Defense Authorization Act for the fiscal year 2020 with the obligations of the United States of America to the United Nations Charter due to the lack of a logical relationship and public agreement and trade is not inconsistent due to the previous announcement and temporary nature, but it violates the resolution 41/128 of the United Nations General Assembly, which, in view of the lack of legal obligation, despite the repeated violation of international law through unilateral sanctions, in this particular case, it cannot be The imposition of sanctions against the Nord Stream 2 pipeline claimed the international responsibility of the United States government. However, the negative effects of this action on the international legal order cannot be denied.

Keywords: United States, Unilateral Sanction, the Nord Stream 2 Pipeline, the Russian Federation.

چکیده

نورد استریم ۲ خط لوله‌ای است که به منظور انتقال گاز از روسیه به آلمان از مجرای دریای بالتیک احداث شده است. دولت ایالات متحده آمریکا با اجرای قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی در بازه زمانی دسامبر ۲۰۱۹ تا می ۲۰۲۱ میلادی واحدهای فراساحلی مجری و اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با این خط لوله را تحریم نمود که پروژه‌های با هزینه کرد یازده میلیارد دلار را به تعطیلی کشاند. آنچه در این ارتباط به ذهن متبادر می‌شود امکان وجود مغایرت میان این اقدام و تعهدات پیشین این دولت است. در این مقاله، با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای اثبات شده است که اجرای قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی با تعهدات دولت ایالات متحده آمریکا در قبال منشور ملل متحد به دلیل فقدان وجود رابطه منطقی و موافقتنامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت به سبب اعلام قبلی و موقتی بودن مغایر نیست اما قطعنامه ۴۱/۱۲۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد را نقض می‌کند که با عنایت به فقدان وجود الزام حقوقی، به رغم نقض مکرر حقوق بین الملل از طریق تحریم‌های یکجانبه، در این مورد خاص نمی‌توان بواسطه اعمال تحریم علیه خط لوله نورد استریم ۲ مدعی مسئولیت بین المللی دولت ایالات متحده آمریکا شد. هرچند آثار منفی این اقدام بر نظم حقوقی بین المللی قابل انکار نیست.

واژگان کلیدی: ایالات متحده آمریکا، تحریم یکجانبه، خط لوله نورد استریم ۲، فدراسیون روسیه.

Received: 2023/09/07 - Review: 2023/10/28 - Accepted: 2023/12/06

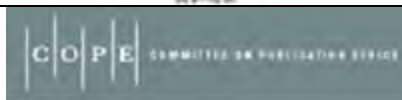
دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۰۹/۰۷ - بازنگری مقاله: ۱۴۰۲/۱۰/۲۸ - پذیرش مقاله: ۱۴۰۲/۱۲/۰۶

ارجاع:

ملکی، آرش؛ (۱۴۰۲)، تحریم خط لوله نورد استریم ۲ از منظر حقوق بین‌الملل، تمدن حقوقی، شماره ۱۶.

Copyrights:

Copyright for this article is retained by the author (s) , with publication rights granted to Legal Civilization. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>) , which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

مقدمه

تحریم^۱ را انصراف یا تهدید به انصراف از رابطه، به طور عامدانه و به ابتکار عمل یک دولت تعریف نموده‌اند (وکیل و تحصیلی، ۱۳۹۲، ۲۲). تحریم در مناسبات بین‌المللی شامل اقداماتی است که به منظور پیروی یک دولت از حقوق بین‌الملل اتخاذ می‌گردد. استفاده از تحریم در روابط میان دولت‌ها مسبق به سابقه بوده و از پنج قرن پیش از میلاد مسیح تا کنون تداوم داشته است (رشیدی، ۱۳۹۵، ۳۶). در یک نگاه کلی، تحریم‌های بین‌المللی به لحاظ شکلی به دو دسته یکجانبه و چندجانبه تقسیم می‌شوند. تحریم‌های یکجانبه به گونه‌ای از تحریم‌ها که مندرج در رابطه دو دولت است و براساس یک تصمیم یک سویه صورت می‌پذیرد اطلاق می‌شود (برادران رحمانی، ۱۳۹۵، ۵۷). این نوع از تحریم‌ها به دلیل انحصار آن در رابطه دو دولت از آثار سوء کمتری نسبت به تحریم‌های چندجانبه برخوردار است (وکیل و تحصیلی، ۱۳۹۲، ۲۶).

از منظر ماهیت نیز تحریم‌های بین‌المللی به دو دسته اقتصادی و غیراقتصادی قابل تقسیم‌اند که دسته اول شامل تحریم‌های تجاری و مالی است و دسته دوم تحریم‌های دیپلماتیک، رسانه‌ای، مسافرتی، هوانوردی، علمی، ورزشی و حمل و نقل را تحت شمول قرار می‌دهد (حکمتی، ۱۳۹۳، ۲۹). از مصادیق تحریم حمل و نقل، اعمال ممنوعیت بر ساخت و بهره‌برداری از خطوط لوله انتقال گاز طبیعی است که با هدف قطع جریان انتقال انرژی صورت می‌پذیرد. گاز طبیعی مهم‌ترین فرآورده گازی است که از میداین گازی و نفتی به دست آمده و استفاده از آن مقادیر کمتری از گازهای گلخانه‌ای تولید می‌کند. بدین

1- Sanction

جهت، دولت‌ها به دلیل تعهدات بین‌المللی زیست محیطی خود استفاده از گاز طبیعی را به سایر سوخت‌های فسیلی ترجیح می‌دهند. انتقال گاز طبیعی به اهداف مورد نظر امری دشوار است و بدین منظور روش‌های متفاوتی وجود دارد که احداث خط لوله از مبدأ تا مقصد در زمره این روش‌ها است که انجام آن سرمایه‌گذاری بالا و ملاحظات زیست محیطی و اجرایی ویژه‌ای می‌طلبد (شیروی، ۱۳۹۵، ۲۸). از این رو با اعمال تحریم بر این خطوط لوله، دولت هدف تحریم زیان مالی قابل توجهی را متحمل می‌گردد.

تحریم خط لوله انتقال گاز طبیعی شامل اعمال ممنوعیت بر دسترسی به تجهیزات و فناوری احداث و بهره‌برداری از این خطوط جریان انتقال انرژی است و سابقه اعمال آن‌ها به تحریم‌های ایالات متحده آمریکا علیه شوروی در سال‌های ابتدایی دهه ۱۹۸۰ میلادی بازمی‌گردد (Perlow, 1983, 254) همچنین در ارتباط با احداث و بهره‌برداری از خطوط لوله انتقال گاز طبیعی، اشخاص حقیقی و حقوقی (اعم از دولتی و خصوصی) دست اندرکار در این فرآیند نیز هدف تحریم قرار می‌گیرند (Mason, 2022, 1) که می‌توان به سبب آمیختگی ممنوعیت‌های وارده بر تجارت و سرمایه در ماهیت چنین تحریم‌هایی آن‌ها را ذیل عنوان تحریم‌های اقتصادی تعریف نمود (محمودی مطلق، ۱۳۹۳، ۲۵).

دولت فدراسیون روسیه تأمین‌کننده عمده انرژی اروپا است و هفتادویک درصد از گاز خود را به کشورهای اروپایی صادر می‌کند. گفته می‌شود که تا سال ۲۰۱۴ میلادی تعداد هشت خط لوله صادرات گاز طبیعی در روسیه مورد بهره‌برداری قرار گرفته بود (سنایی، ۱۳۹۶، ۲۵۸). در سال ۲۰۱۵ میلادی، پروژه احداث خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲ به منظور اتصال روسیه و آلمان از مجرای دریای بالتیک راه اندازی شد. هدف از این پروژه توسعه ظرفیت‌های انتقال گاز در چهارچوب خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۱ بود که در سال ۲۰۱۱ میلادی به بهره‌برداری رسید. در تاریخ دوم آگوست ۲۰۱۷ میلادی قانون مقابله با دشمنان ایالات متحده آمریکا از طریق تحریم (کاتسا)^۳ با امضای رئیس جمهور وقت ایالات متحده آمریکا به تصویب رسید. به رغم اعمال نشدن تحریم علیه خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲ تا سال ۲۰۲۰ میلادی، این قانون به دولت فدرال ایالات متحده آمریکا مجوز اعمال تحریم را اعطاء نمود. در مورخ نهم دسامبر ۲۰۱۹ میلادی نیز به موجب قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی^۴ بستر

2- Nord Stream 2 Pipeline

3- Countering America's Adversaries Through Sanctions Act (CAATSA)

4- National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020

اعمال تحریم علیه شرکت‌هایی که تا عمق یکصد پا به نصب لوله مبادرت می‌ورزیدند فراهم شد^۵ که این امر به تعلیق فعالیت‌های پروژه انجامید (Russell, 2021, 6). در مورخ نوزدهم می ۲۰۲۱ میلادی دولت بعدی ایالات متحده امریکا به این پروژه معافیت‌های تحریمی اعطاء نمود (Shalal & Collaborators, 2021, 1) و در مورخ دهم سپتامبر ۲۰۲۱ میلادی تکمیل پروژه نورد استریم ۲ توسط رئیس جمهور روسیه به طور رسمی اعلام شد (Soldatkin, 2021, 1). با این وصف در مورخ بیست و دوم فوریه ۲۰۲۲ میلادی (دو روز پیش از تهاجم نظامی گسترده روسیه به قلمرو سرزمینی دولت اوکراین (Fitzgerald & Davis Jr., 2023, 1) دولت آلمان مجوز مربوط به این پروژه را تعلیق نمود و در حال حاضر از این خط لوله بهره‌برداری انجام نمی‌شود (Congressional Research Service, 2022, 2).

اعمال این تحریم‌های یکجانبه در حالی صورت پذیرفت که دولت ایالات متحده امریکا پیش از این از منظر حقوق انرژی و حق بر توسعه به قبول شماری از تعهدات بین‌المللی مبادرت ورزیده و با تحریم‌های اخیر شائبه نقض این تعهدات ایجاد می‌شود. لذا این مقاله با هدف کشف وجوه مغایرت میان تحریم انرژی و تعهد بین‌المللی به این سوال اساسی که «آیا تحریم‌های یکجانبه دولت ایالات متحده امریکا علیه خط لوله نورد استریم ۲ نقض تعهدات بین‌المللی این دولت محسوب می‌شود؟» پاسخ می‌دهد. بررسی سوابق پژوهش‌های انجام شده در منابع فارسی حقوق بین‌الملل نمونه مشابهی به دست نمی‌دهد و پرداختن به موضوعی با رویکرد مبتنی بر مسئولیت بین‌المللی ناشی از وضع تحریم علیه خط لوله نورد استریم ۲ مسبوق به سابقه نیست. پژوهشگر در این مقاله با روش توصیفی-تحلیلی و استفاده از منابع کتابخانه‌ای ذیل دو بخش مشروعیت تحریم‌های یکجانبه دولت ایالات متحده امریکا علیه این پروژه را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. بخش نخست به تشریح پیشینه احداث و تحریم خط لوله نورد استریم ۲ می‌پردازد و بخش دوم مشروعیت تحریم‌های یکجانبه اعمال شده از سوی ایالات متحده امریکا را از منظر تعهدات بین‌المللی این دولت مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

۱- فرآیند احداث و تحریم خط لوله نورد استریم ۲

ارزیابی مشروعیت تحریم‌های وضع شده بدون آگاهی از وجوه فنی پروژه نورد استریم ۲ و ابعاد شکلی تحریم‌ها میسر نخواهد بود. در این چهارچوب، این بخش به توضیح پیشینه احداث این پروژه انتقال گاز به انضمام تحریم‌های یکجانبه اعمال شده از سوی ایالات متحده امریکا با تشریح جزئیات مبادرت می‌ورزد.

5- National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020, 9 December 2019.

۱-۱- پیشینهٔ احداث

گازپروم^۶ یک شرکت بین‌المللی تولید انرژی روسی است (The Moscow Times, 2022, 1) که فعالیت‌های آن بر اکتشافات زمین‌شناسی، تولید، حمل و نقل، نگهداری، فرآوری و فروش گاز، گاز مایع و نفت، فروش گاز به‌عنوان سوخت وسایل نقلیه و تولید و بازاریابی گرما و انرژی الکتریکی متمرکز است (Gazprom, 2023, 1). پروژه احداث خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲ در زمره سوابق عمرانی این شرکت قرار می‌گیرد. این پروژه شامل احداث دو خط لوله موازی به طول هزار و دویست و سی کیلومتر است که از مبدأ خود در ناحیهٔ لنینگراد در غرب روسیه تا سواحل شمال شرقی آلمان در دریای بالتیک را با عبور از مناطق دریایی فنلاند، سوئد و دانمارک به یکدیگر متصل می‌کند. گفته می‌شود که به واسطه این پروژه، پنجاه و پنج میلیارد متر مکعب به ظرفیت انتقال گاز سالانه از روسیه به اروپا افزوده می‌شود (Global Oil & Gas Exit List, 2023, 1).

قریب هفتاد درصد واردات گاز طبیعی دولت‌های اروپایی از روسیه انجام می‌شود. از این رو، به‌عنوان یک بازار و عرضه‌کننده نفت و گاز طبیعی میان روسیه و این دولت‌ها وابستگی متقابل برقرار است (رضوی، ۱۴۰۰، ۱۹۸). سابقه این تأمین گاز طبیعی به سال‌های جنگ سرد باز می‌گردد. تحولات داخلی اوکراین در سال‌های ۲۰۰۴ و ۲۰۰۵ میلادی روسیه و آلمان را بر آن داشت تا ایدهٔ احداث خط لوله انتقال گاز از مجرای دریای بالتیک را تحقق بخشند (Jonsson P1, 2022, 1). به این ترتیب خط لوله انتقال نورد استریم^۷ در سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۱۲ میلادی به همت یک شرکت ایتالیایی احداث شد و مورد بهره‌برداری قرار گرفت. در ژوئن ۲۰۱۵ میلادی میان شرکت گازپروم و پنج شرکت تولید انرژی اروپایی توافقی در راستای احداث خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲ انجام شد اما الحاق کریمه به روسیه و پشتیبانی از نیروهای نظامی جدایی طلب در دونتسک و لووانسک منجر به بروز اختلاف نظرهای سیاسی پیرامون این پروژه شد. به رغم این موضوع عملیات نصب و کارگذاری لوله‌ها در سال ۲۰۱۸ میلادی آغاز شد اما تحریم‌های ایالات متحده آمریکا در دسامبر ۲۰۱۹ میلادی منجر شد تا شرکت آل‌سیز (به‌عنوان متولی نصب‌کننده لوله‌ها) به واسطه این اتفاق از پروژه اعلام خروج نمود اما یک شرکت روسی تا سپتامبر ۲۰۲۱ میلادی به تکمیل پروژه نورد استریم ۲ مبادرت ورزید (Jonsson P2, 2022, 1). با این وصف

6- Gazprom

7- Nord Stream Pipeline

همان‌طور که پیش از این اشاره شد، این پروژه از زمان اعلام پایان تاکنون مورد بهره‌برداری قرار نگرفته و مناقشات سیاسی متعددی پیرامون آن در جریان است. شایان ذکر است که به منظور احداث این پروژه یازده میلیارد دلار هزینه شده است (Ellyatt, 2022, 1).

۲-۱- تحریم‌های ایالات متحده آمریکا

تحریم همواره بخشی از سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا است که با هدف تغییر رفتار سیاسی کشور هدف اعمال می‌شود (سادات میدانی و خلیلی طرقله، ۱۳۹۷، ۹). مطابق شق نهم از بند الف از بخش ۲۵۷ قانون مقابله با دشمنان ایالات متحده آمریکا از طریق تحریم، خط لوله نورد استریم ۲ دارای آثاری زیان‌آور برای امنیت انرژی اروپا، بازار گاز، توسعه در اروپای مرکزی و شرقی و بهسازی انرژی در اوکراین است.^۸ اما اعمال نخستین تحریم‌ها در چهارچوب بخش ۷۵۰۳ از قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی علیه واحدهای فراساحلی ساخت خطوط لوله انتقال انرژی روسیه صورت پذیرفت. در این بخش آمده که واحدهای فراساحلی دخیل در نصب لوله در عمق دریایی یکصد پا و بیشتر به منظور احداث پروژه نورد استریم ۲ و هر پروژه جایگزین، به انضمام اشخاص خارجی که آگاهانه به فروش، اجاره و تأمین واحدهای فراساحلی و یا تسهیل انجام معاملات طراحی شده و گمراه‌کننده به منظور تأمین فرآیند احداث این پروژه مبادرت ورزیده‌اند تحریم می‌شوند. این تحریم که علیه اشخاص خارجی، نیروهای شرکتی و سهامداران اصلی اعمال می‌شود شامل عدم امکان دریافت ویزا و ورود به قلمرو سرزمینی ایالات متحده آمریکا و لغو ویزاهای فعلی، عدم بهره‌مندی از قانون مهاجرت و تابعیت^۹ و ممنوعیت معامله و انسداد دارایی و منافع حاصل از این دارایی‌ها است.^{۱۰}

به این ترتیب کنسرسیوم نورد استریم^{۱۱}، مدیرعامل آلمانی آن ماتیاس وارنیک^{۱۲} و تعدادی از

8- Countering America's Adversaries Through Sanctions Act, 2 August 2017.

۹- قانون مهاجرت و تابعیت موضوعاتی چون تابعیت، مهاجرت، صدور ویزا و... در نظام حقوقی ایالات متحده آمریکا را مطمح نظر قرار می‌دهد (Immigration and Nationality Act, 1952, 4).

10- National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020, 9 December 2019.

۱۱- این کنسرسیوم از گازپروم به‌عنوان شرکت مادر (Mason, 2022, 1) و پنج شرکت Engie (فرانسه)، Shell (بریتانیا)، OMV (اتریش)، DEA (آلمان) و Uniper (آلمان) تشکیل شده است (Emendörfer, 2022, 1).

نیروهای شرکتی در یک بازه کمتر از دو سال (تا پیش از الغاء در نوزدهم می ۲۰۲۱ میلادی) تحریم شدند (De Luce, 2021, 1). شایان ذکر است که از میان این موارد کنسرسیوم نورد استریم ۲ همچنان مندرج در لیست تحریم‌های وزارت خزانه داری ایالات متحده امریکا است.^{۱۳}

۲- مشروعبیت تحریم‌های ایالات متحده امریکا

دولت ایالات متحده امریکا پیش از اقدام به وضع تحریم علیه خط لوله نورد استریم ۲ به قبول تعهداتی چند در اسناد بین‌المللی متعدد با محوریت حقوق انرژی مبادرت ورزیده بود. با عنایت به این مهم که مواد ۱، ۲ و ۳۱ از طرح کمیسیون حقوق بین‌الملل درباره مسئولیت بین‌المللی دولت نقض تعهد بین‌المللی دولت را فعل متخلفانه و مستوجب جبران خسارت قلمداد می‌کنند (کمیسیون حقوق بین‌الملل، ۱۳۹۷، ۱۸۲)، این بخش بر آن است تا نقض تعهدهای احتمالی این دولت را مطمح نظر قرار دهد.

۲-۱- منشور ملل متحد

از مقاصد اصلی ملل متحد حفظ صلح و امنیت بین‌المللی است که این مهم در بند اول از ماده یک منشور تصریح شده است.^{۱۴} این مقرر این طور تفسیر شده که در قرن بیست و یکم میلادی عواملی چون جنگ، خشونت داخلی، ارتکات جرایم سازمان یافته، تروریسم، کاربست تسلیحات کشتار جمعی، فقر، بیماری‌های مسری کشنده و تخریب محیط زیست (و نه تحریم) صلح و امنیت بین‌المللی را در معرض مخاطره قرار می‌دهند (زیما، ۱۳۹۴، ۱۵۴). از سوی دیگر هیچ رابطه منطقی میان آثار تحریم‌های وضع شده و حمله نظامی دولت روسیه به قلمرو سرزمینی دولت اوکراین وجود ندارد. لذا نمی‌توان اقدام ایالات متحده امریکا در اعمال تحریم علیه پروژه خط لوله نورد استریم ۲ را ناقض تعهد این دولت در قبال منشور ملل متحد قلمداد نمود.

۲-۲- قطعنامه ۴۱/۱۲۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد

مجمع عمومی سازمان ملل متحد در مورخ چهارم دسامبر ۱۹۸۶ میلادی به صدور قطعنامه ۴۱/۱۲۸ مبادرت ورزید که سندی تحت عنوان اعلامیه حق بر توسعه^{۱۵} ضمیمه آن بود. در بند سوم از ماده ۳ از این اعلامیه

12- Matthias Warnig

13- Specially Designated Nationals and Blocked Persons List, 2 June 2023.

14- The Charter of the United Nations, 24 October 1945.

15- Declaration on the Right to Development

وظیفه‌ای تحت عنوان «همکاری با یکدیگر به منظور تضمین توسعه میان دولت‌ها» آمده است.^{۱۶} از ظاهر این گزاره قابل استنباط است که رفتار ایالات متحده آمریکا با اعمال تحریم علیه خط لوله نورد استریم ۲ که به تعطیلی پروژه منجر شد با کلیت وظیفه همکاری در شرایطی که توسعه را تضمین نماید مغایر است. به رغم ابهام درباره مفهوم «همکاری» در این گزاره، از ویژگی‌های قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد فقدان اثر الزام آور حقوقی است که آن‌ها را به نمایندگی صرف اقتدار اخلاقی جامعه جهانی تقلیل می‌دهد (دپارتمان اطلاعات عمومی، ۱۳۹۸، ۲۳). آنچه در این اعلامیه آمده حقوق نرم^{۱۷} است که با هدف اعلام رفتار مطلوب در جامعه جهانی موجودیت می‌یابد (شاکریان، ۱۳۹۲، ۱۴). در مجموع به رغم مغایرت رفتار دولت ایالات متحده آمریکا با وظیفه همکاری تضمین کننده توسعه، با عنایت به نرم بودگی قاعده مقرر در این قطعنامه نمی‌توان رابطه‌ای میان آن و اجرای قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی را تحت شمول نقض تعهد، الزام آور قلمداد نمود.

۲-۳- موافقتنامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت

انرژی جزء لاینفک تجارت جهانی است و سازمان جهانی تجارت به عنوان مهم‌ترین نهاد متولی تجارت جهانی وضعیت تجارت انرژی را مطمح نظر قرار می‌دهد (شیروی و فرحان جم، ۱۳۹۸، ۱۴۱). با این وجود به دلیل کارکرد استراتژیک انرژی‌های تجدیدناپذیر، میان دولت‌های فعال در این حوزه مذاکره‌ای صورت نمی‌گیرد (صادقی شاهدانی، ۱۳۹۲، ۱۰۷) زیرا تعیین قیمت در شرایط آزاد و رقابتی از ماهیت سیاسی این کالاها کاسته و آن‌ها را به کالاهای معمولی بدل می‌سازد (حائریان اردکانی، ۱۳۸۱، ۱۳۰).

آنچه محتمل است در ارتباط با تحریم اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با احداث خط لوله نورد استریم ۲ نقض تعهد دولت ایالات متحده آمریکا محسوب شود به اصل قابلیت پیش‌بینی^{۱۸} (از اصول بنیادین موافقتنامه) که اطمینان دادن به طرف‌های تجاری نسبت به عدم تغییر شرایط موجود را شامل می‌شود باز می‌گردد (موسوی‌زنوز، ۱۳۸۹، ۷۹). مطابق ماده ۱۱ این موافقتنامه، برقراری موانع غیرتعرفه‌ای در مسیر تجارت مگر در شرایط خاص و با اعلام قبلی منع شده است.^{۱۹} به این ترتیب نمی‌توان تحریم‌های مندرج در قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی را به واسطه آگاهی قبلی از آن‌ها و امکان

16- United Nations General Assembly Resolution 41/128, 4 December 1986.

17- Soft Law

18- Predictability

19- The General Agreement on Tariffs and Trade, 30 October 1947.

پیش‌بینی شرایط پس از تحریم نقض تعهد قلمداد نمود. در عین حال، محدودیت ناشی از مانع غیر تعرفه‌ای باید موقتی باشد (هردگن، ۱۳۹۷، ۳۷۵) که این مهم نیز به دلیل لغو تحریم‌های مربوط نورد استریم ۲ رعایت شده است. از سوی دیگر، با عنایت به این مهم که انرژی‌های تجدیدناپذیر (به طور ضمنی) خارج از قلمرو مقررات موافقتنامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت قرار می‌گیرند (شیروی و فرحان جم، ۱۳۹۸، ۱۴۲) نمی‌توان ایالات متحده آمریکا را در نتیجه تحریم ناقض تعهد مندرج در این موافقتنامه برشمرد.

نتیجه

از مطالب فوق می‌توان چنین نتیجه گرفت که اقدام دولت ایالات متحده آمریکا در اجرای قانون مجوز دفاع ملی برای سال مالی ۲۰۲۰ میلادی و تحریم واحدهای فراساحلی و اشخاص حقیقی و حقوقی مرتبط با پروژه احداث خط لوله انتقال گاز نورد استریم ۲، به دلیل فقدان رابطه منطقی با مخاصمه مسلحانه روسیه و اکراین ناقض بند اول از ماده یک منشور ملل متحد نیست. در عین حال نمی‌توان این اقدام را به دلیل اعلام قبلی و موقتی بودن با ماده ۱۱ موافقتنامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت مغایر دانست. آنچه در این چهارچوب نقض محسوب می‌شود به قطعنامه ۴۱/۱۲۸ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و وظیفه همکاری تضمین‌کننده توسعه بازمی‌گردد. به رغم تبعات منفی این اقدام بر کلیت نظم حقوقی بین‌المللی به واسطه نادیده گرفتن قطعنامه فوق‌الذکر، به دلیل ماهیت توصیه‌ای قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد و نبود الزام حقوقی نمی‌توان به مواد ۱، ۲ و ۳۱ از طرح کمیسیون حقوق بین‌الملل درباره مسئولیت بین‌المللی دولت استناد نمود و از ارتکاب فعل متخلفانه بین‌المللی و جبران خسارت سخن به میان آورد اما تردیدی وجود ندارد که دولت ایالات متحده آمریکا در موارد بسیاری که مجال آن خارج از حوصله این نوشتار است با ابزار تحریم یکجانبه به نقض تعهدات حقوقی بین‌المللی خود مبادرت می‌ورزد.

ملاحظات اخلاقی: موارد مربوط به اخلاق در پژوهش و نیز امانتداری در استناد به متون و ارجاعات مقاله تماماً رعایت گردیده است.

تعارض منافع: این پژوهش فاقد تعارض منافع است.

تأمین اعتبار مالی: انجام این پژوهش بدون تأمین اعتبار مالی صورت پذیرفته است.

منابع

فارسی

- برادران رحمانی، محمد، ۱۳۹۵، جایگاه تحریم در معاذیر رافع مسئولیت بین‌المللی دولت، **پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل**، دانشکده حقوق، دانشگاه قم.
- حائریان اردکانی، محمود، ۱۳۸۱، نفت و سازمان تجارت جهانی، **فصلنامه علوم انسانی دانشگاه الزهراء (س)**، شماره ۴۴ و ۴۵.
- حکمتی، فاطمه، ۱۳۹۳، تحریم رسانه‌ای از منظر حقوق بین‌الملل با تأکید بر توقف پخش برنامه‌های ماهواره‌ای ایران، **پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل**، دانشکده حقوق، دانشگاه قم.
- دپارتمان اطلاعات عمومی سازمان ملل متحد، ۱۳۹۸، **حقایق اساسی درباره سازمان ملل متحد**، ترجمه غلامعلی مصدق و پوریا عسکری، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی.
- رشیدی، مهناز، ۱۳۹۵، **تحریم نفتی ایران از منظر حقوق بین‌الملل**، چاپ اول، تهران، انتشارات شهردانش.
- رضوی، سیدعبداله، ۱۴۰۰، اروپا و معضل امنیت انرژی: محدودیت و راهبردها، **فصلنامه مطالعات اقتصاد انرژی**، شماره ۷۰.
- زیما، برونو، ۱۳۹۴، **شرح منشور سازمان ملل متحد**، ترجمه هیبت الله نژندی منش، چاپ اول، تهران، انتشارات خرسندی.
- سادات میدانی، سیدحسین و خلیلی طریقه، مهدی، ۱۳۹۷، **بایسته‌های حقوقی نظام تحریم ایالات متحده تحریم‌های ایران**، چاپ اول، تهران، انتشارات شهردانش.
- سنایی، مهدی، ۱۳۹۶، **روسیه جامعه، سیاست و حکومت**، چاپ سوم، تهران، انتشارات سمت.
- شاکریان، شاهرخ، ۱۳۹۲، **شناخت حقوق نرم در نظام حقوق بین‌الملل**، چاپ اول، تهران، انتشارات میزان.
- شیروی، عبدالحسین، ۱۳۹۵، **حقوق نفت و گاز**، چاپ سوم، تهران، انتشارات میزان.
- شیروی، عبدالحسین و فرحان جم، مهسا، ۱۳۹۸، **قیمت‌گذاری دوگانه انرژی در رویه سازمان جهانی تجارت، فصلنامه مطالعات حقوقی**، شماره ۱.
- صادقی شاهدانی، سیدمهدی، ۱۳۹۲، **جهانی‌سازی بخش انرژی از مسیر گات و سازمان تجارت جهانی، فصلنامه مطالعات راهبردی سیاست‌گذاری عمومی**، شماره ۱۲.

- کمیسیون حقوق بین‌الملل، ۱۳۹۷، **مسئولیت بین‌المللی دولت متن و شرح مواد کمیسیون حقوق بین‌الملل**، ترجمه علیرضا ابراهیم گل، چاپ دهم، تهران، انتشارات شهردانش.
- محمدی مطلق، علیرضا، ۱۳۹۳، **تحریم اشخاص حقیقی از منظر حقوق بین‌الملل با تأکید بر تحریم برخی اتباع ایرانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق بین‌الملل**، دانشکده حقوق، دانشگاه قم.
- موسوی‌زنوز، موسی، ۱۳۸۹، **موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (گات)، سازمان جهانی تجارت ساختار، قواعد و موافقتنامه‌ها**، چاپ دوم، تهران، شرکت چاپ و نشر بازرگانی.
- وکیل، امیرساعتد و تحصیلی، زهرا، ۱۳۹۲، **ایران و تحریم‌های بین‌المللی**، چاپ اول، تهران، انتشارات مجد.
- هردکن، ماتیاس، ۱۳۹۷، **اصول حقوق بین‌الملل اقتصادی**، ترجمه محمد ضیائی بیگدلی و صادق ضیائی بیگدلی، چاپ اول، تهران، انتشارات گنج دانش.

انگلیسی

- Congressional Research Service, 2022, Russia's Nord Stream 2 Natural Gas Pipeline to Germany Halted, Online Paper, Accessible in: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF11138> (last visit: 05/23/2023)
- Countering America's Adversaries Through Sanctions Act, 2 Aguste 2017.
- De Luce, Dan, 2021, Biden under fire from Congress for waiving sanctions on Russian gas pipeline company, Online Article, Accessible in: www.nbcnews.com/politics/national-security/biden-comes-under-fire-congress-after-waiving-sanctions-russian-gas-n1267975 (last visit: 06/04/2023)
- Ellyatt, Holly, 2022, Nord Stream 2 cost \$11 billion to build. Now, the Russia-Europe gas pipeline is unused and abandoned, Online Article, Accessible in: www.cnbc.com/2022/03/31/the-nord-stream-2-pipeline-lies-abandoned-after-russia-invaded-ukraine.html (last visit: 06/05/2023)
- Fitzgerald, Madeline, Davis Jr., Elliott, 2023, Russia Invades Ukraine: A Timeline of the Crisis How did the two countries, once tied together by the Soviet Union, get to this point? Online Article, Accessible in: www.usnews.com/news/best-countries/slideshows/a-timeline-of-the-russia-ukraine-conflict/ (last visit: 05/23/2023)
- Gazprom, 2023, About Gazprom, Online Article, Accessible in: www.gazprom.com/about/ (last visit: 05/26/2023)
- Global Oil & Gas Exit List, 2023, Nord Stream 2, Online Article, Accessible in: <https://gogel.org/nord-stream-2> (last visit: 05/26/2023)
- Immigration and Nationality Act, 27 June 1952.
- Jonsson, Sofia, 2022, The rise and fall of the Nord Stream pipeline: a brief history (part 1: the rise) , Online Article, Accessible in: www.kth.se/blogs/hist/2022/10/the-rise-and-fall-of-the-nord-stream-pipeline-a-brief-history-part-1-the-rise/ (last visit: 05/27/2023)
- Jonsson, Sofia, 2022, The rise and fall of the Nord Stream pipeline: a brief history (part 2:

- the fall) , Online Article, Accessible in: www.kth.se/blogs/hist/2022/10/the-rise-and-fall-of-the-nord-stream-pipeline-a-brief-history-part-2-the-fall/ (last visit: 05/27/2023)
- Mason, Jeff, 2022, U.S. slaps sanctions on company building Russia's Nord Stream 2 pipeline, Online Article, Accessible in: www.reuters.com/business/energy/us-plans-sanctions-company-building-russias-nord-stream-2-pipeline-cnn-2022-02-23/ (last visit: 05/18/2023)
 - National Defense Authorization Act For Fiscal Year 2020, 9 December 2019.
 - Perlow, Gary H., 1983, Taking Peacetime Trade Sanctions to the Limit: The Soviet Pipeline Embargo, Case Western Reserve Journal of International Law, Vol. 15, Issue. 2.
 - Russell, Martin, 2021, The Nord Stream 2 pipeline Economic, environmental and geopolitical issues, European Parliamentary Research Service, Accessible in: www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/690705/EPRS_BRI_690705_EN.pdf (last visit: 05/23/2023)
 - Shalal, Andrea, Gardner, Timothy, Holland, Steve, 2021, U.S. waives sanctions on Nord Stream 2 as Biden seeks to mend Europe ties, Online Article, Accessible in: www.reuters.com/business/energy/us-waive-sanctions-firm-ceo-behind-russias-nord-stream-2-pipeline-source-2021-05-19/ (last visit: 05/23/2023)
 - Soldatkin, Vladimir, 2021, Russia completes Nord Stream 2 construction, gas flows yet to start, Online Article, Accessible in: www.reuters.com/business/energy/russias-gazprom-says-it-has-completed-nord-stream-2-construction-2021-09-10/ (last visit: 05/23/2023)
 - Specially Designated Nationals and Blocked Persons List, 2 June 2023.
 - The Charter of the United Nations, 24 October 1945.
 - The General Agreement on Tariffs and Trade, 30 October 1947.
 - The Moscow Times, 2022, Investigation Links Gazprom Head With \$240M Palace, Online Article, Accessible in: www.themoscowtimes.com/2022/06/16/investigation-reveals-gazprom-heads-240-million-palace-a78025 (last visit: 05/26/2023)
 - United Nations General Assembly Resolution 41/128, 4 December 1986.
- آلمانی
- Emendörfer, Jan, 2022, Nord Stream 2: Wer bei einem Aus für die Pipeline viel Geld verlieren würde, Online Artikel, zugänglich in: www.rnd.de/politik/nord-stream-2-bundesregierung-stoppt-zertifizierung-wer-bei-einem-pipeline-aus-geld-verliert-5NOI52UIMREJNTW3DV3I7ZDHE.html (letzter Besuch: 06/04/2023)